

Sygn. akt IV CSK 438/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 sierpnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Dariusz Zawistowski
(przewodniczący, sprawozdawca)
SSN Paweł Grzegorzczuk
SSN Roman Trzaskowski

Protokolant Hanna Kamińska

w sprawie z powództwa W. P. i M. P.
przeciwko (...) Funduszowi Inwestycyjnemu Zamkniętemu Niestandaryzowanemu
Funduszowi Sekurytyzacyjnemu z siedzibą w W.
o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego,
po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej
w dniu 28 sierpnia 2019 r.,
skargi kasacyjnej powodów
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 8 listopada 2017 r., sygn. akt I ACa (...),

**1. uchyla zaskarżony wyrok w punkcie I w części oddalającej
powództwo o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w
zakresie należności obejmującej odsetki od należności głównej
za okres od dnia 4 marca 2012 r. oraz w pkt III i w tym zakresie
przekazuje sprawę Sądowi Apelacyjnemu w (...) do ponownego
rozpoznania**

2. dalej idącą skargę kasacyjną oddala

3. orzeczenie o kosztach postępowania kasacyjnego pozostawia do rozstrzygnięcia Sądowi Apelacyjnemu w (...).

UZASADNIENIE

Powodowie M. P. i W. P. w pozwie przeciwko (...) Funduszowi Inwestycyjnemu Zamkniętemu Niestandaryzowanemu Sekurytyzacyjnemu w W. żądali pozbawienia wykonalności w całości tytułu wykonawczego w postaci nakazu zapłaty z dnia 12 kwietnia 2002 r., wydanego przez Sąd Okręgowy w G. w sprawie IX GNc (...).

Wskazali na przedawnienie roszczenia głównego oraz odsetek umownych. Podnieśli, że tytuł wykonawczy powstał dnia 12 kwietnia 2002 r., zatem termin przedawnienia, uwzględniając 10-letni okres przedawnienia, upłynął dnia 12 kwietnia 2012 r. Pozwany wystąpił z wnioskiem o nadanie klauzuli wykonalności w dniu 30 kwietnia 2015 r., wobec czego klauzula wykonalności została nadana po przedawnieniu roszczenia stwierdzonego w tytule egzekucyjnym. Odsetki jako świadczenie okresowe, nawet stwierdzone prawomocnym orzeczeniem, przedawniają się z upływem 3-letniego terminu, zatem możliwość zaspokojenia wierzyciela w tym zakresie upłynęła 20 kwietnia 2005 r. Oprócz tego odsetki, jako należność uboczna, przedawniają się z upływem okresu przedawnienia należności głównej. Zatem odsetki uległy przedawnieniu zarówno ze względu na upływ 3 - letniego terminu przedawnienia, jak i na przedawnienie należności głównej.

Według powodów nie ma znaczenia przelew wierzytelności Banku (...)S.A. w W. na rzecz pozwanego. Powodowie podkreślili, że bieg terminu przedawnienia przerywa wyłącznie czynność przed sądem bądź organem egzekucyjnym przedsięwzięta bezpośrednio w celu dochodzenia, ustalenia, zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia. Dokonanie przelewu wierzytelności nie jest czynnością przerywającą bieg przedawnienia.

Powodowie podnieśli również, iż określenie przez Bank (...) stopy odsetek "przeterminowanych" na 36%, przekroczyło ponad 3-krotnie maksymalną stopę

odsetek oraz rażąco naruszało zasady współżycia społecznego. Powołali się na art. 359 § 2¹ k.c., zgodnie z którym wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej nie może w stosunku rocznym przekraczać czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego NBP. W 2015 r. stopa ta wynosiła 2,5%, zatem odsetki maksymalne wynoszą obecnie 10%.

Zdaniem powodów nie miało znaczenia, że ustawa wprowadzająca instytucję odsetek maksymalnych weszła w życie 2006 r., tj. po powstaniu tytułu egzekucyjnego. W ocenie powodów dłużnik może wytoczyć powództwo przeciwegzekucyjne w oparciu o wprowadzone przepisy o odsetkach maksymalnych, choćby tytuł egzekucyjny powstał przed wejściem w życie tej ustawy.

Wyrokiem z dnia 27 października 2016 r. Sąd Okręgowy w G. pozbawił w całości wykonalności tytuł wykonawczy w postaci prawomocnego nakazu zapłaty wydanego przez Sąd Okręgowy w G. w dniu 12 kwietnia 2002 r. w sprawie IX GNc (...), zaopatrzonego w klauzulę wykonalności na rzecz pozwanego (...) Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego Niestandaryzowanego Funduszu Sekurytyzacyjnego w W. postanowieniem Sądu Okręgowego w G. z dnia 30 kwietnia 2015 r. w sprawie IX GCo (...). Ustalił, że nakazem zapłaty z dnia 12 kwietnia 2002 r., wydanym w postępowaniu nakazowym, nakazano powodom, aby zapłacili solidarnie Bankowi (...) S.A. w W. kwotę 394 505,41 zł, wraz z odsetkami w wysokości 36% w stosunku rocznym od kwoty 293 200 zł za okres od dnia 8 lutego 2002 r. Powodowie nie wnieśli zarzutów od nakazu zapłaty. Nakaz zapłaty uprawomocnił się dnia 10 maja 2002 r., zaś postanowieniem z dnia 17 października 2002 r. został zaopatrzony w klauzulę wykonalności. Na podstawie tego tytułu w styczniu 2003 r. wierzyciel wszczął przeciwko powodom postępowanie egzekucyjne, które prowadzone było przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w K.. Komornik prowadził egzekucję m.in. z ruchomości należących do powodów. Postępowanie to zostało w części umorzone, postanowieniem z dnia 8 marca 2004 r.

Pozwany (...) Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Niestandaryzowany Fundusz Sekurytyzacyjny w W. na podstawie umowy z dnia 29 sierpnia 2006 r. nabył od Banku (...) S.A. wierzytelność wobec powodów wynikającą z nakazu zapłaty z dnia

12 kwietnia 2002 r. Na dzień zawarcia umowy cesji zadłużenie powodów wobec Banku (...) S.A. wynosiło łącznie 764 965,53 zł. Na tę kwotę składał się kapitał w wysokości 293 200 zł, odsetki w wysokości 462 772,82 zł oraz koszty sądowe w wysokości 8.992,71 zł.

W związku z zawarciem umowy cesji prowadzone przez komornika postępowanie egzekucyjne przeciwko powodom, zostało umorzone na wniosek wierzyciela w dniu 19 września 2007 r. Komornik uczynił wzmiankę na tytule o wyegzekwowanej należności i zwrócił tytuł wykonawczy wierzycielowi.

Postanowieniem z dnia 30 kwietnia 2015 r. Sąd Okręgowy w G. nadał klauzulę wykonalności prawomocnemu nakazowi zapłaty wydanemu przez Sąd Okręgowy w G. Wydział IX Gospodarczy 12 kwietnia 2002 r. na rzecz (...) Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Niestandaryzowany Fundusz Sekurytyzacyjny w W. co do należności głównej w kwocie 293 200 zł z odsetkami w wysokości 36% w stosunku rocznym od dnia 8 lutego 2002 r. i kosztów procesu w kwocie 8992,71 zł, a w pozostałej części wniosek oddalił. Na podstawie tego tytułu wykonawczego pozwany (...) Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Niestandaryzowany Fundusz Sekurytyzacyjny wszczął przeciwko powodom postępowanie egzekucyjne, prowadzone przez Komornika Sądowego w K., pod sygnaturą akt KM (...).

Sąd pierwszej instancji uznał, że termin przedawnienia rozpoczął bieg od dnia 10 maja 2002 r., tj. w dniu, w którym nakaz zapłaty stał się prawomocny w stosunku do powodów. Dlatego też pozwany niezasadnie przyjął, że w świetle art. 123 § 1 pkt 1 i art. 124 k.c. w stosunku do niego doszło do przerwania biegu przedawnienia należności stwierdzonej w tym tytule. Nakaz zapłaty Sądu Okręgowego w G. w sprawie o sygn. akt IX GNc (...), zasądzający egzekwowane na rzecz pozwanego roszczenie, został wydany na rzecz Banku (...) S.A., który wszczął postępowanie egzekucyjne w styczniu 2003 r.

To postępowanie zostało umorzone prawomocnym postanowieniem Komornika Sądowego z dnia 19 września 2007 r.

Wniosek o wszczęcie egzekucji został złożony przez pozwanego 17 sierpnia 2015 r. Strona pozwana uznała żądanie pozwu do kwoty 990 164,52 zł.

Sąd Okręgowy przyjął, że wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego w sprawie II KM (...), złożony przez pierwszego wierzyciela, nie mógł odnieść skutku wobec pozwanego, jako nabywcy wierzytelności stwierdzonej tytułem wykonawczym.

Zdaniem Sądu Okręgowego przerwę biegu terminu przedawnienia w stosunku do pozwanego spowodował dopiero jego wniosek o nadanie nakazowi zapłaty klauzuli wykonalności w związku z cesją wierzytelności, co miało miejsce w 2015 r., a zatem już po upływie 10 lat od dnia uprawomocnienia się nakazu zapłaty. Zatem przedawnieniu uległo całe objęte tytułem wykonawczym roszczenie, obejmujące należność główną oraz odsetki za opóźnienie wymagalne w dacie uprawomocnienia się tego orzeczenia.

Zdaniem Sądu pierwszej instancji, w świetle art. 118 k.c. przedawnieniu uległo również, ze względu na swój akcesoryjny charakter, roszczenie o zapłatę odsetek za opóźnienie, stwierdzone nakazem zapłaty z dnia 12 kwietnia 2002 r.

Sąd Okręgowy pominął rozpoznanie podniesionego przez powodów zarzutu dotyczącego wysokości zasądzonych w tytule egzekucyjnym odsetek umownych, która według twierdzeń powodów jest ponad 3 - krotnie wyższa niż maksymalna stopa odsetek oraz rażąco narusza zasady współżycia społecznego, wobec podniesionego przez powodów skutecznie zarzutu przedawnienia.

Oceniając uznanie przez pozwanego roszczenia powodów co do kwoty 990,164,52 zł Sąd Okręgowy wskazał, że oświadczenie pozwanego o uznaniu powództwa było skuteczne oraz nie budziło żadnych wątpliwości.

Strona pozwana zaskarżyła wyrok Sądu Okręgowego w zakresie wykraczającym poza należności odsetkowe za okres od dnia 18 października 2002 r. do dnia 3 marca 2012 r.

Wyrokiem z dnia 8 listopada 2017 r. Sąd Apelacyjny w (...) zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że oddalił powództwo o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego - w zakresie ponad sumę odsetek liczonych od kwoty 293 200 zł za okres od dnia 8 lutego 2002 r. do dnia 3 marca 2012 r. W pozostałej części oddalił apelację strony pozwanej. W ocenie Sądu Apelacyjnego skarżący zasadnie zarzucił, że wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 2014 r., II CSK

196/14, na którym oparł swoje rozstrzygnięcie Sąd pierwszej instancji, odnosił się do stanu faktycznego, w którym podstawą dochodzenia roszczenia przez bank, będący pierwotnym wierzycielem, był bankowy tytuł egzekucyjny. W uchwale z dnia 9 czerwca 2017 r., III CZP 17/17 Sąd Najwyższy wskazał, że z ugruntowanego orzecznictwa wynika, iż przerwa biegu przedawnienia wynikająca z dokonania czynności związanych z bankowym tytułem egzekucyjnym odnosi skutek wyłącznie wobec podmiotu, który mógł wystawić taki tytuł i dochodzić na jego podstawie roszczeń. Jeżeli zatem nabywca wierzytelności nie może posługiwać się bankowym tytułem egzekucyjnym, przerwa biegu przedawnienia nie wywołuje wobec niego skutków. W rozpoznawanej sprawie sytuacja była inna. Postępowanie egzekucyjne prowadzone było przez Bank (...) S.A. na podstawie tytułu egzekucyjnego którym był nakaz zapłaty. W uchwale Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 2017 r., III CZP 17/17 wskazano, że na poziomie ogólnym nie ulega wątpliwości, iż skutki przerwy biegu przedawnienia wywołane przez zbywcę wierzytelności odnoszą się z zasady także do cesjonariusza. Nabywa on wierzytelność w takim kształcie, w jakim przysługiwała ona zbywcy, także w kontekście jej przedawnienia. W konsekwencji, jeżeli bieg terminu przedawnienia uległ przerwaniu, cesjonariusz - wstępując w sytuację cedenta - zostaje objęty skutkami przerwy przedawnienia. Zgodnie z ogólnym założeniem, fakt zbycia wierzytelności pozostaje z zasady bez wpływu na bieg terminów przedawnienia oraz skutki zdarzeń kształtujących ten bieg, które nastąpiły przed dokonaniem cesji. Takie stanowisko Sąd Najwyższy zajął także w uzasadnieniach uchwały z dnia 29 czerwca 2016 r., III CZP 29/16 (OSNC 2017, nr 5, poz. 55) i postanowienia z dnia 26 października 2016 r., III CZP 60/16. Sąd Apelacyjny wskazał, że te reguły nie mają jedynie zastosowania do przerwy biegu przedawnienia w przypadku dochodzenia roszczenia na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego. Stanowisko Sądu Najwyższego w tym zakresie zostało sformułowane wprost w uchwale z dnia 29 czerwca 2016 r., III CZP 29/16, w której przyjęto, że w razie cesji wierzytelności przerwa biegu przedawnienia wywołana złożeniem wniosku o wszczęcie egzekucji na podstawie takiego tytułu zachowa skutek wyłącznie wobec tych cesjonariuszy, którzy sami mogliby posłużyć się bankowym tytułem egzekucyjnym. W pozostałych sytuacjach przerwę biegu przedawnienia uznaje się za niebyłą, zatem bieg terminu

przedawnienia w stosunku do nabywcy wierzytelności określa się na zasadach ogólnych. Również z uzasadnienia postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 października 2016 r., III CZP 60/16 wynika, że w przypadku prowadzenia egzekucji na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego zachodzi wyjątek od zasady ogólnej, zgodnie z którą nabywca wierzytelności przejmuje ją w takiej postaci, w jakiej przysługiwała zbywcy.

W związku z tym zasadny był zarzut naruszenia art. 123 § 1 k.c. polegający na jego błędnej wykładni poprzez przyjęcie, że złożenie wniosku egzekucyjnego przez pierwszego wierzyciela nie wywołało skutku w postaci przerwy biegu przedawnienia w stosunku do pozwanego. W świetle art. 509 § 2 k.c. powód jako nabywca wierzytelności wszedł w całości w sytuację prawną zbywcy wierzytelności i może się powołać na przerwę biegu przedawnienia powstałą wskutek działań poprzednika prawnego. Bieg terminu przedawnienia został przerwany przed upływem 10-letniego terminu, tj. w dniu 4 marca 2015 r. poprzez złożenie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności nakazowi zapłaty na rzecz nabywcy wierzytelności. Zatem pomiędzy dniem przejścia na stronę pozwaną wierzytelności wobec W. i M. P., tj. 29 sierpnia 2006 r. a dniem złożenia wniosku o nadanie klauzuli wykonalności na rzecz następcy prawnego, tj. dniem 4 marca 2015 r. nie upłynął 10-letni okres przedawnienia należności zasądzonej prawomocnym nakazem zapłaty. Bieg przedawnienia przedmiotowego roszczenia mógł się rozpocząć na nowo najwcześniej z dnia 29 sierpnia 2006 r., tj. w dniu dokonania przelewu wierzytelności.

Sąd Apelacyjny nie podzielił stanowiska powodów, że wniosek poprzedniego wierzyciela o umorzenie postępowania egzekucyjnego w efekcie przelewu wierzytelności powodował, iż wszczęcie tego postępowania nie przerwało biegu terminu przedawnienia. Istotne jest, że przyczyną umorzenia postępowania egzekucyjnego było zbycie egzekwowanej wierzytelności, która nie została dobrowolnie zaspokojona, zaś w toku postępowania egzekucyjnego nie mogło dojść do przekształcenia podmiotowego po stronie wierzyciela.

Nie ma zatem podstaw do dopatrywania się w tym przypadku analogii do skutków cofnięcia pozwu w postępowaniu rozpoznawczym. O podstawie do

ewentualnego stosowania art. 203 § 2 k.p.c., można by mówić, gdyby wierzyciel wniósł o umorzenie postępowania egzekucyjnego z innych przyczyn, niż zbycie wierzytelności.

Pozwany wskazał, że przedawnieniu uległy odsetki zasądzone w nakazie zapłaty za okres od dnia 18 października 2002 r. do dnia marca 2012 r. Datę 18 października 2002 r. (data wydania tytułu wykonawczego) pozwany błędnie przyjął jako datę uprawomocnienia się nakazu zapłaty, gdy tymczasem nakaz zapłaty uprawomocnił się w dniu 10 maja 2002 roku. W ocenie Sądu Apelacyjnego pozwany jednak błędnie w tym zakresie przyjął, że przedawnieniu nie uległy odsetki zasądzone nakazem zapłaty za okres wcześniejszy niż 18 października 2002 r., tj. od dnia 8 lutego 2002 r. Tymczasem przedawnieniu uległy wszystkie odsetki zasądzone nakazem zapłaty do dnia 3 marca 2012 r., nie zaś tylko od dnia uprawomocnienia się nakazu zapłaty. Zgodnie zaś z treścią nakazu zasądzono odsetki od dnia 8 lutego 2002 r. Zatem również w tym zakresie, poza częścią uznaną przez pozwanego, powództwo podlegało uwzględnieniu, a apelacja okazała się niezasadna.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, nie był też zasadny zarzut powodów dotyczący zasądzenia odsetek przekraczających wysokość odsetek maksymalnych. Wytoczenie powództwa na podstawie art. 840 k.p.c. nie może bowiem prowadzić do ponownego merytorycznego rozpoznania sprawy. W postępowaniu o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego - sąd nie bada słuszności wyroku sądowego w chwili jego wydania, gdyż godziłoby to w powagę rzeczy osądzonej. W oparciu o przepis art. 840 k.p.c. nie jest dopuszczalna merytoryczna zmiana prawomocnego orzeczenia. Podważenie prawomocnego orzeczenia może bowiem nastąpić tylko w trybie wznowienia postępowania. Sąd rozpoznający powództwo opozycyjne jest bezwzględnie związany wyrokiem wydanym w sprawie między wierzycielem a dłużnikiem, co do ustalonego obowiązku świadczenia. Z tego względu - przy orzekaniu na podstawie art. 840 § 1 punkt 2 k.p.c., gdy tytułem egzekucyjnym jest orzeczenie sądu - uwzględnia się wyłącznie zdarzenia, które nastąpiły po wydaniu wyroku. Zakwestionowanie zatem wysokości zasądzonych odsetek umownych oraz ich ocena w świetle zasad współżycia społecznego mogło nastąpić w postępowaniu wszczętym na skutek zaskarżenia nakazu zapłaty.

Jednak nakaz zapłaty uprawomocnił się wobec jego niezaskarżenia w toku postępowania, a sąd jest związany jego treścią i nie jest uprawniony do modyfikowania wysokości zobowiązania stwierdzonego w nakazie zapłaty. Prekluzyjny skutek prawomocności oraz powagi rzeczy osądzonej jest niezależny od tego, czy strona ponosi winę w zaniechaniu przytoczenia określonych okoliczności lub podniesienia właściwych zarzutów.

Powodowie zaskarżyli wyrok Sądu Apelacyjnego w (...) w części, w której został zmieniony wyrok Sądu pierwszej instancji i oddalono powództwo o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego tj. w zakresie ponad sumę odsetek liczonych od kwoty 293 200 zł za okres od dnia 8 lutego 2002 r. do dnia 3 marca 2012 (pkt I a). Zarzucili naruszenie przepisów postępowania - art. 825 pkt 1 w zw. z art. 203 § 2 w zw. z art. 13 § 2 oraz zw. z art. 192 pkt 3 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. przez niezastosowanie, art. 788 § 1 k.p.c., art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., art. 359 § 2¹⁻² k.c., art. 366 k.p.c. przez błędną wykładnię i art. 325 k.p.c., a także naruszenie prawa materialnego - art. 123 § 1 pkt 1 k.c., i art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. (Dz. U. Nr 157, poz. 13165) o zmianie ustawy - kodeks cywilny oraz o zmianie niektórych innych ustawy zw. z art. 32 ust. 1 Konstytucji oraz art. 2 Konstytucji. Wnieśli o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzuty skargi kasacyjnej kwestionujące ocenę Sądu Apelacyjnego, że w wyniku wszczęcia przez Bank (...) SA egzekucji na podstawie nakazu zapłaty z dnia 12 kwietnia 2002 r., wydanego przez Sąd Okręgowy w G. w sprawie o sygn. Akt IX GNc (...), w części nie uległa przedawnieniu wierzytelność wobec powodów stwierdzona tym tytułem egzekucyjnym były nieuzasadnione.

Sąd drugiej instancji zasadnie podkreślił, że egzekucja przeciwko powodom, wszczęta po uzyskaniu przez wierzyciela w październiku 2002 r. klauzuli wykonalności, nie była prowadzona w oparciu o bankowy tytuł egzekucyjny. Z tego względu prezentowane w judykaturze poglądy dotyczące przelewu wierzytelności stwierdzonych bankowymi tytułami egzekucyjnymi oraz skutków wszczęcia przez bank egzekucji na podstawie takich tytułów nie mogły mieć znaczenia dla sposobu

rozstrzygnięcia sprawy. Trafnie Sąd Apelacyjny uznał więc za nieuzasadnione odwołanie się przez Sąd Okręgowy do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 2014 r., II CSK 196/14., w ramach argumentacji wskazującej na przedawnienie wierzytelności objętej nakazem zapłaty z dnia 12 kwietnia 2002 r.

Nie ulega wątpliwości, że wszczęcie egzekucji przez Bank (...) spowodowało przerwę biegu przedawnienia na podstawie art. 123 § 1 pkt 1 k.c. Sąd Apelacyjny wskazał zasadnie, z odwołaniem się do art. 509 § 2 k.c., że według ogólnych zasad, w przypadku przelewu wierzytelności nabywca wierzytelności uzyskuje wierzytelność w takim samym kształcie, w jakim przysługiwała zbywcy. Z tego względu skutek w postaci przerwy przedawnienia uzyskany przez zbywcę odnosi się także do cesjonariusza. Wobec tego, że cesjonariusz zostaje objęty skutkami zdarzeń wpływających na bieg przedawnienia, które zaszły przed dokonaniem przelewu, samo zawarcie umowy cesji wierzytelności pozostaje bez wpływu na bieg terminu przedawnienia. Takie stanowisko wyraził wcześniej Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwał z dnia 29 czerwca 2016 r., III CZP 29/16 i z dnia 9 czerwca 2017 r., III CZP 17/17.

Powyższej oceny nie zmienia w żaden sposób to, że wierzyciel po dokonaniu przelewu w dniu 29 sierpnia 2006 r. złożył wniosek o umorzenie egzekucji i postępowanie to zostało umorzone postanowieniem komornika z dnia 19 września 2007 r. Postępowanie wierzyciela było zgodne z przepisami, gdyż w wyniku przelewu wierzytelności utracił status wierzyciela i uprawnienie do dalszego prowadzenia egzekucji. Wbrew ocenie wyrażonej przez skarżącego, w obowiązującym wówczas stanie prawnym nabywca wierzytelności nie był uprawniony do wstąpienia do toczącego się postępowania egzekucyjnego w charakterze wierzyciela egzekwującego i postępowanie z jego udziałem nie mogło być kontynuowane. Takie stanowisko było konsekwentnie wyrażane w judykaturze.

W rzeczywistości strona pozwana, jako nabywca wierzytelności miała po dniu 29 sierpnia 2006 r. możliwość wystąpienia z wnioskiem o nadanie klauzuli wykonalności na swoją rzecz na podstawie art. 788 k.p.c. Dopiero zatem z dniem 29 sierpnia 2006 r. mógł się najwcześniej rozpocząć dla pozwanego bieg

dziesięcioletniego terminu przedawnienia roszczenia stwierdzonego nakazem zapłaty. Ponieważ strona pozwana złożyła wniosek o nadanie klauzuli wykonalności w dniu 4 marca 2015 r., co ponownie spowodowało przerwę biegu przedawnienia, wierzytelność objęta tytułem wykonawczym nie uległa przedawnieniu za okres po dniu wszczęcia pierwszej egzekucji prowadzonej przez Bank (...).

Nie znajduje też racji pogląd skarżącego, że umorzenie postępowania egzekucyjnego na wniosek wierzyciela rodzi dla biegu przedawnienia roszczenia takie same skutki jak cofnięcie pozwu. W tym zakresie istnieje odrębna regulacja w art. 203 k.c. Tej sytuacji nie można zrównać z powołaniem się jedynie na odpowiednie stosowanie przepisów o procesie w postępowaniu egzekucyjnym, w przypadku wniosku o umorzenie egzekucji.

Sąd Apelacyjny wyraził pogląd, że wytoczenie powództwa przeciwegzekucyjnego nie może prowadzić do ponownego merytorycznego rozpoznania sprawy i w tym postępowaniu nie można badać słuszności prawomocnego wyroku, gdyż godziłoby to w powagę rzeczy osądzonej. Z tego względu przy rozpoznawaniu takiego powództwa sąd jest związany treścią prawomocnego wyroku i nie jest uprawniony do modyfikowania wysokości zobowiązania stwierdzonego w wyroku (w rozpoznawanej sprawie wysokości zasądzonych odsetek). To słuszne co do zasady stanowisko, co potwierdza brzmienie art. 840, nie może być jednak przenoszone wprost na grunt rozpoznawanej sprawy.

Powodowie wyraźnie powoływali się bowiem na zdarzenia uzasadniające pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego, które zaszły po wydaniu wyroku stanowiącego tytuł wykonawczy. Ich żądanie nie zmierzało zatem do ponownej merytorycznej oceny tytułu wykonawczego w odniesieniu do chwili jego wydania. Wymagało to oceny, czy wejście w życie przepisu ustawowego przewidującego wysokość maksymalnych odsetek, po wydaniu wyroku stanowiącego tytuł wykonawczy, może stanowić podstawę do pozbawienia wykonalności takiego tytułu w części, w której zasądzone w nim odsetki przekraczają wysokość odsetek maksymalnych.

W ustawie z dnia 7 lipca 2005 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. 2005 r., Nr 157, poz. 1316) określono maksymalną wysokość odsetek wynikających z czynności prawnych. Zgodnie z art. 5 przepisy tej ustawy stosuje się do czynności prawnych dokonanych po jej wejściu w życie, tj. od dnia 20 lutego 2006 r., co może budzić wątpliwości na tle okoliczności rozstrzyganej sprawy, wskazujących, że umowa określająca wysokość odsetek zasądzonych nakazem zapłaty została zawarta przed tą datą.

Do tego zagadnienia Sąd Najwyższy odniósł się w uzasadnieniu uchwały z dnia 15 marca 2018 r., III CZP 107/17. Wskazał, że wykładnia art. 5 powołanej wyżej ustawy z dnia 7 lipca 2005 r., ograniczająca się do stwierdzenia, że jej przepisów nie stosuje się do wysokości odsetek umownych wynikających z czynności prawnych dokonanych przed wejściem w życie ustawy nie odpowiadałaby zasadniczemu celowi ustawy. Podkreślił, że kwestią odrębną od poddania czynności prawnych dokonywanych po dniu 20 lutego 2006 r. przepisom ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. jest reżim prawny stosunków prawnych wynikających z takich stosunków powstałych przed dniem 20 lutego 2006 r. i uznał za zasadne pomocnicze odwołanie się do reguł intertemporalnych wywodzonych z ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Przepisy wprowadzające Kodeks cywilny. Uznając, że każdy kolejny dzień niewykonywania zobowiązania pieniężnego w terminie stanowi odrębne zdarzenie oznaczające kolejne przypadki niewykonania zobowiązania, należy z art. XLIX § 3 tej ustawy wywieść regułę, iż prawem właściwym dla odsetek za opóźnienie powinno być prawo obowiązujące w dniu, za który należą się odsetki. W przypadku odsetek za opóźnienie każdym dniem, za który należą się odsetki jest każdy kolejny dzień opóźnienia. W rezultacie w stosunkach prawnych, które powstały przed dniem 20 lutego 2006 r., od tego dnia należą się odsetki nie wyższe niż odsetki maksymalne wprowadzone przez ustawę z dnia 7 lipca 2005 r.

Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym skargę kasacyjną podzielił to stanowisko. W konsekwencji należy przyjąć, że od dnia wejścia w życie ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. wygasły zobowiązania do zapłaty odsetek za opóźnienie w zakresie przewyższającym odsetki maksymalne. W przypadku zobowiązania do zapłaty odsetek za opóźnienie, stwierdzonego w tym zakresie w tytułach

wykonawczych, wejście w życie ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. stanowi zdarzenie prawne, o którym mowa w art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., mogące stanowić podstawę pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego. Odmienne stanowisko wyrażone przez Sąd drugiej instancji nakazywało uznanie zarzutu naruszenia art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. za uzasadniony.

Uzasadniony był także zarzut naruszenia art. 325 k.p.c. z uwagi na wadliwą redakcję części wyroku zaskarżonego skargą kasacyjną. Podniesiono w niej zasadnie, że wyrok pozbawiający wykonalności tytuł wykonawczy powinien być sformułowany w taki sposób, że sama treść wyroku powinna umożliwiać jego wykonanie. Powinien zatem jednoznacznie określać zakres tytułu wykonawczego, w jakim został on pozbawiony wykonalności. Użycie przez Sąd drugiej instancji zwrotu o oddaleniu powództwa „w zakresie ponad sumę odsetek liczonych od kwoty 293 200 zł za kres od dnia 8 lutego 2002 r. do dnia 3 marca 2012 r.” nie może być uznane za dostatecznie precyzyjne, w szczególności wobec ustaleń wskazujących na skapitalizowaną wysokość odsetek i uznanie przez stronę pozwaną w części powództwa do wysokości 990164,52 zł, obejmującej również skapitalizowane odsetki.

Z tych względów, wobec zasadności części zarzutów skargi kasacyjnej zaskarżony wyrok w granicach zaskarżenia podlegał uchyleniu na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.

jw